

Cuba

Si hi ha un adjectiu que pot definir Cuba en el context internacional és la singularitat. Malgrat ser una illa de deu milions d'habitants, amb un nivell de desenvolupament baix, sempre ha existit alguna cosa que l'ha convertida en quelcom especial.

Des del segle XVI, quan va ser incorporada a l'Imperi colonial espanyol, Cuba ha representat geogràficament un enclavament estratègic en el comerç triangular entre l'Amèrica del Sud, l'Amèrica del Nord i Europa. Així, la independència de l'illa l'any 1898 va suposar, com és sabut, un trasbalsament a Espanya, en la política, en l'economia, així com en el pensament i la identitat.

Durant la primera meitat d'aquest segle, Cuba, per la seva proximitat, va estar molt estretament lligada als EUA, amb els avantatges i els inconvenients que això comportava. Però, després del triomf de la revolució del 1959, l'enfrontament va ser la norma, principalment per les nacionalitzacions i la consegüent resposta nord-americana, que va iniciar una política d'embargament comercial. L'alineament posterior, amb l'ex-URSS i els altres països de l'Europa de l'Est, va situar Cuba en el centre del conflicte Est-Oest; finalment, la desfeta de l'anomenat camp socialista, a partir de l'any 1989, ha comportat un agreujament de l'economia de l'illa, i un cert aïllament en l'aspecte ideològic.

Tot aquest seguit d'esdeveniments ha donat una empremta universal a Cuba, i l'ha significada d'una manera excepcional, especialment a casa nostra, però també a Europa i a l'Amèrica Llatina en general. Arreu, l'interès pels afers cubans és superior al pes real del país dins el context mundial. Fins i tot, ha arribat a crear un conflicte ideològic i emocional.

Cuba viu moments difícils i tots els observadors coincideixen en la necessitat de transformacions. Amb aquest monogràfic s'ha intentat copsar la realitat de la situació actual i cap a on apunten els canvis. En el primer article, es presenta una aproximació a la història d'aquest segle, amb l'interès de ressenyar els principals esdeveniments, entre els quals destaca la revolució, en un marc de permanent inestabilitat. En el segon, s'analitza l'evolució de la política cubana present, es plantegen algunes preguntes de cara a una hipotètica transició i es fan referències a les relacions amb Espanya i la Unió Europea. En el tercer article s'examina la cerca d'una nova inserció internacional per part de Cuba. L'evolució de la política de cooperació espanyola amb l'illa, tema de controvèrsia actual, es mostra en el quart. Un cinquè article tracta de l'evolució recent de l'economia i dels reptes de futur. Finalment s'exposa una visió general i crítica de la cultura i la societat cubanes en les tres darreres dècades.